

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Відокремлений структурний підрозділ
«Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки»
Державного вищого навчального закладу
«Український державний хіміко-технологічний університет»

Циклова комісія педагогічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Заступник директора
з навчальної роботи

_____ С.О. Стоянова
“ _____ ” _____ 20__р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

З ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

підготовки _____ бакалавра _____
(назва рівня вищої освіти)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка _____
(шифр і назва напряму підготовки)

спеціальність 015 Професійна освіта (Охорона праці) _____
(шифр і назва спеціальності)

Освітня професійна програма Професійна освіта (Охорона праці) _____

Кам'янське, 2022

Робоча програма технологічної практики для здобувачів освіти за галуззю знань
01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 015 Професійна освіта (Охорона праці)

„___” _____, 20__ року- __ с.

Розробник: Федько Світлана Олександрівна, викладач, к.т.н., доц.

Робочу програму навчальної практики обговорено та схвалено на засіданні
циклової комісії педагогічних дисциплін

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___

Голова циклової комісії

_____ (М.А. Соснова)
(підпис) (ПБ)
“___” _____ 20__ року

Робочу програму навчальної практики обговорено та рекомендовано до
затвердження методичною радою Відокремленого структурного підрозділу
«Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки» Державного вищого
навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний
університет»

“___” _____ 20__ року, протокол № _____

Голова методичної ради _____ (С.О. Стоянова)
(підпис) (ПБ)

Робоча програма навчальної дисципліни відповідає діючим навчальним
планам спеціальності: 015 Професійна освіта (Охорона праці)

Зав. навчально-методичною лабораторією

«___» _____ 20__ р.
_____
(підпис) (ПБ)

«___» _____ 20__ р.
_____
(підпис) (ПБ)

«___» _____ 20__ р.
_____
(підпис) (ПБ)

«___» _____ 20__ р.
_____
(підпис) (ПБ)

«___» _____ 20__ р.
_____
(підпис) (ПБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна ф.н.
<p>Кількість кредитів – 6</p> <p>Загальний обсяг годин – 180</p> <p>Для денної форми навчання: Кількість аудиторних годин – 120 Кількість годин самостійної роботи – 60</p>	<p>Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка (шифр і назва)</p>	Обов'язкова
		Рік підготовки:
		3-й
		Рік вступу
		2022 р.
		Семестр
	<p>Спеціальність: 015 Професійна освіта (Охорона праці) (код і назва)</p>	6-й
		Лекції
		-
		Практичні
		120 год.
		Семінарські
		-
	<p>Освітній ступінь бакалавр</p>	Самостійна робота
		60 год.
Індивідуальні завдання:		
-		
<p>Вид підсумкового контролю:</p> <p>залік</p>		

ВСТУП

Відповідно до навчального плану підготовки бакалаврів першого рівня вищої освіти за спеціальністю 015 Професійна освіта (Охорона праці) у Відокремленому структурному підрозділі «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки» Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» (ВСПДФКП ДВНЗ УДХТУ) передбачена технологічна практика протягом чотирьох тижнів.

Види та обсяги практичної підготовки визначаються освітньо-професійною програмою підготовки фахівців, що відображається в навчальних планах і графіках навчального процесу.

Практика спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих здобувачами освіти за час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок і умінь тощо.

1 МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета технологічної практики - це закріплення та розширення теоретичних знань, що отримав здобувач в коледжі при вивченні спеціальних дисциплін, оволодіння сучасними методами і формами управління охороною праці на виробництві, набуття виробничих навичок з вибраної спеціальності шляхом безпосередньої участі у виробництві, а також збір матеріалу для курсових проектів (робіт).

Завдання практики:

- ознайомлення з основами технологічних процесів, в тому числі і операцій, що забезпечують безпеку праці;
- вивчення системи управління охороною праці в організації;
- вивчення посадових обов'язків керівників структурних підрозділів, в тому числі і з питань охорони праці;
- вивчення економічного стимулювання охорони праці, наукової організації праці, планування заходів і коштів на охорону праці;
- вивчення питань, пов'язаних з роботою служби охорони праці на підприємстві, основні завдання служби, функціональні права та обов'язки, посадові інструкції, відомчі положення про охорону праці, контрольні заходи з перевірки стану охорони праці;
- ознайомлення із станом та умовами виробничої санітарії та гігієни праці;
- вивчення порядку розслідування і обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємстві;
- ознайомлення з проведенням навчання і атестації працюючих, проведенням інструктажів і їх оформленням;
- ознайомлення з проведенням атестації робочих місць на відповідність вимогам державних нормативних актів з питань охорони праці;
- ознайомлення з постановкою та практичним вирішенням питань охорони праці, виробничого середовища;
- збір матеріалів для виконання дипломного проектування.

Після проходження виробничої практики здобувач освіти зобов'язаний:

знати:

- технологію організації охорони праці на виробництві;
- організаційно-правові питання охорони праці, основи фізіології, гігієни праці і виробничої санітарії, промислової та пожежної безпеки, що визначені нормативно-правовими актами з охорони праці.

вміти:

- науково обґрунтовувати відповідні заходи захисту працюючих від негативного впливу умов праці та втілювати їх у виробничу діяльність з метою отримання позитивного впливу умов праці на організм людини, її працездатність, якість та продуктивність праці;
- приймати такі інженерно-технічні рішення, за яких організація праці, обладнання та машини, що задіяні у виробничому процесі, не ставали джерелом потенційних небезпек з небажаними наслідками;
- раціонально використовувати основні виробничі фонди та підвищувати економічні результати виробничої діяльності;
- здійснювати та вдосконалювати шляхи використання колективних та індивідуальних засобів захисту працюючих у структурних підрозділах організації.

В результаті проходження технологічної практики здобувачі вищої освіти засвоюють наступні програмні результати (згідно ОПП):

Загальні компетентності	К 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення. К 06. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. К 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. К 08. Здатність працювати в команді. К 09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. К 10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість. К 11. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем
Спеціальні фахові компетентності	К 14. Здатність керувати навчальними /розвивальними проектами. К 15. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення. К 16. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище. К 17. Здатність реалізовувати навчальні стратегії, засновані на конкретних критеріях для оцінювання навчальних досягнень. К 18. Здатність аналізувати ефективність проектних рішень, пов'язаних з підбором, експлуатацією, удосконаленням, модернізацією технологічного обладнання та устаткування галузі/сфери відповідно до спеціалізації.

	<p>К 19. Здатність використовувати відповідне програмне забезпечення для вирішення професійних завдань, відповідно до спеціалізації.</p> <p>К 20. Здатність здійснювати професійну діяльність з дотриманням вимог законодавства, стандартів освіти та внутрішніх нормативних документів закладу освіти.</p> <p>К 21. Здатність упроваджувати ефективні методи організації праці відповідно до вимог екологічної безпеки, безпеки життєдіяльності та охорони і гігієни праці.</p> <p>К 23. Здатність виконувати розрахунки технологічних процесів в галузі.</p>
<p>Програмні результати навчання, визначені стандартом</p>	<p>ПР 01. Уміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів.</p> <p>ПР 02. Володіти інформацією чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузевих стандартів професійної діяльності в установах, на виробництвах, організаціях галузі/сфери (відповідно до спеціалізації).</p> <p>ПР 04. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.</p> <p>ПР 05. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами.</p> <p>ПР 06. Доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземною мовами.</p> <p>ПР 07. Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.</p> <p>ПР 08. Самостійно планувати й організовувати власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих.</p> <p>ПР 09. Відшуковувати, обробляти, аналізувати та оцінювати інформацію, що стосується професійної діяльності, користуватися спеціалізованим програмним забезпеченням та сучасними засобами зберігання та обробки інформації.</p> <p>ПР 12. Уміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.</p> <p>ПР 16. Знати основи і розуміти принципи функціонування технологічного обладнання та устаткування галузі (відповідно до спеціалізації).</p> <p>ПР 17. Виконувати розрахунки, що відносяться до сфери професійної діяльності.</p>

<p>ПР 18. Розв'язувати типові спеціалізовані задачі, пов'язані з вибором матеріалів, виконанням необхідних розрахунків, конструюванням, проектуванням технічних об'єктів у предметній галузі (відповідно до спеціалізації).</p> <p>ПР 20. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.</p> <p>ПР 21. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.</p>
---

2 ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Практична підготовка здобувачів освіти, які навчаються в коледжі, є невід'ємною складовою підготовки фахівців і здійснюється шляхом проходження ними практики на підприємствах, в установах та організаціях (базах практики) згідно з укладеними коледжем договорами або у структурних підрозділах коледжу, що забезпечують практичну підготовку.

Види та обсяги практичної підготовки визначаються освітньо-професійною програмою підготовки фахівців, що відображається в навчальних планах і графіках навчального процесу.

Особи, які здобувають освіту, можуть проходити практичну підготовку шляхом навчання на робочому місці у процесі виконання посадових обов'язків.

Коледж може визнавати результати навчання, здобуті під час трудової діяльності здобувача за професіями та/або на посадах, визначених освітньо-професійною програмою.

Зміст практичної підготовки визначається її програмою.

Заклад освіти самостійно розробляє і затверджує документи, що регламентують організацію практичної підготовки здобувачів освіти з урахуванням специфіки їх підготовки. Заходи, пов'язані з організацією практичної підготовки, визначаються наказом директора коледжу.

Місцем проведення технологічної практики можуть бути організації та установи будь-якої форми власності, які забезпечують виконання програми для освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». У будь-якому випадку, бази практики повинні мати у своєму складі фахівців, що виконують роботи відповідного до профілю підготовки здобувача.

3 ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Під час проходження технологічної практики здобувач освіти зобов'язаний вивчити і відобразити у звіті наступні питання:

- загальні відомості про підприємство, схему підпорядкованості підрозділів;
- види машин, механізмів, інструментів і пристроїв, які застосовуються при виконанні певних видів робіт;

- методи і способи забезпечення безпечних умов праці при виконанні різних видів робіт;
- організацію роботи служби охорони праці на підприємстві, призначення служби і основі завдання, що повинні вирішуватися, функціональні права та обов'язки спеціалістів, їх відповідальність;
- стан виробничого травматизму, професійних захворювань та аварій на підприємстві;
- вивчити технологію контролю виконання вимог з охорони праці посадовими особами підприємства.

Тематичний план технологічної практики

№ з/п	Тематика завдань, які повинні бути розглянуті студентами під час практики	Тривалість
1	2	3
1	Оформлення на підприємство	1 день
2	Ознайомлення з режимом роботи підприємства, правилами внутрішнього розпорядку. Вступний інструктаж з техніки безпеки. Закріплення за керівником практики.	1-2 дні
3	Знайомство з підприємством. Збір технічної документації для оформлення звіту з практики за наступним планом: - Вступ. Історія розвитку підприємства.	2 дні
4	- Коротка характеристика підприємства та його техніко-економічні показники. - Опис організаційно-функціональної структури підприємства, технічні характеристики головних структурних підрозділів, відділів і служб. - Аналіз рівня виробничого травматизму.	1 тиждень
5	- Технологічна схема виробництва, її опис (шкідливі цеха та приклад умов праці на робочому місці працюючого за вибором). - Служба Охорони праці та її місце в організаційній структурі управління (Положення про службу, відділ, чисельний склад, порядок роботи, посадові інструкції тощо). - Права та функціональні обов'язки спеціалістів СУОП (система управління охорони праці) підприємства. - План роботи служби Охорони праці (річний, поточний, перспективний). - План-графік (річний) організаційно-технічних заходів по поліпшенню умов безпеки та охорони праці на підприємстві в СУОП.	1 тиждень
6	- Санітарно-технічна лабораторія . Складання карти умов праці та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці на робочому місці (за вибором керівника).	1 тиждень

	<ul style="list-style-type: none"> - Стан пожежної безпеки на підприємстві. - Збір матеріалів для виконання індивідуального завдання. <p>Систематизація матеріалів, отриманих на підприємстві, оформлення щоденника та звіту з технологічної практики. Захист звіту.</p>	
Разом		4 тижнів

4 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання на практику повинні включати:

- вивчення найбільш уразливих, з точки зору промислової безпеки, елементів технологічних процесів;
- аналіз виробничого травматизму, професійних захворювань та аварій на підприємстві;
- контроль за станом умов і безпекою праці;
- аналіз метеорологічних умов при виконанні робіт в період практики;
- нормативно-технічну документацію, яка регламентує вимоги до якості робіт;
- аналіз та характеристику санітарно-побутових умов праці робітників;
- технологічні схеми виконання двох-трьох видів робіт з характеристикою їх оптимальності;
- способи забезпечення безпечної роботи машин та механізмів при виконанні робіт;
- стан виробничої санітарії та гігієни праці на підприємстві;
- організацію навчання безпечним методам праці та інструктаж на виробництві;
- дотримання вимог стандартів з безпеки праці на підприємстві;
- вимірювання та випробування техніки на підприємстві і форми обліку її наявності;
- засоби пожежогасіння, які передбачені на виробництві;
- заходи пожежної профілактики при виконанні різних видів робіт;
- вивчення нових матеріалів і виробів, які використовуються на виробництві;
- визначення рівня механізації праці на виробництві.

5 ВИМОГИ ДО ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ

Звіт з практичного навчання є основним документом, який характеризує роботу здобувача освіти під час практичного навчання.

Структура звітних матеріалів з технологічної практики:

- щоденник проходження технологічної практики;
- звіт з технологічної практики.

Всі матеріали як графічні, так і текстові, зібрані в період технологічної практики, повинні бути розміщені по розділам, пронумеровані і зброшуровані у вигляді єдиного звіту.

Документацію оформляють відповідно до стандарту коледжу СТП 1.1 2021.

Звіт повинен включати титульний аркуш, зміст, частини звіту, список використаних джерел та додатки (якщо такі є).

Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо.

В останні дні практики керівник від виробництва перевіряє щоденник, звіт, в разі необхідності, надає свої зауваження, складає на кожного здобувача освіти коротку характеристику, відмічає в ній виконання програми практики, відношення до роботи, трудову дисципліну, ступінь оволодіння виробничими навичками, участь у науково-дослідній роботі. Звіт студента, характеристика на нього керівника практики від підприємства і щоденник засвідчуються керівником підприємства і печаткою.

6 ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики здобувачі освіти звітують про виконання програми та індивідуального завдання.

Форма звітності студента за практику – подання звіту та щоденника практики, оцінених і підписаних керівником практики від підприємства (організації, установи).

Здобувач освіти, який не виконав програму практики без поважних причин, або отримав незадовільну оцінку на підсумковому заліку відраховується з коледжу.

Якщо програма практики не виконана здобувачем освіти з поважної причини, йому може надаватись можливість пройти практику у вільний від навчання час за окремим графіком.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданні циклової комісії.

Звіт з технологічної практики захищається здобувачем (з диференційованою оцінкою) в комісії, до складу якої входять керівник практики від коледжу і, за можливості, від бази практики, викладачів спеціальних дисциплін.

З метою забезпечення єдиних критеріїв і об'єктивності оцінок перевага оцінці результатів проходження практики належить представнику від коледжу. Оцінка має відображати ступінь підготовленості здобувача-практиканта до практичної роботи.

Відповідно до видів робіт, за якими здобувач освіти звітує про проходження технологічної практики, формується загальний бал за проходження практики (табл. 1).

Таблиця 1 – Критерії формування загального балу оцінки практики

Найменування роботи	Кількість балів
Підготовка основної частини звіту (наявність	Індивідуальне завдання -

та повнота висвітлених питань)	до 40 балів
Відгук керівника практики від коледжу	Максимум 20 балів
Відгук керівника практики від підприємства	Максимум 10 балів
Захист звіту з практики (повнота відповідей і володіння матеріалом)	Максимум 30 балів
Всього	100 балів

На основі набраних балів виставляється диференційована оцінка за проходження відповідного виду практики за шкалою поданою нижче.

Шкала оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала оцінювання: ЄКТС			Шкала оцінювання: національна
	Оцінка ЄКТС	Пояснення	для заліку	Оцінка за національною чотири-бальною шкалою
90 – 100	A	ВІДМІННО – здобувач освіти володіє глибокими і дієвими знаннями навчального матеріалу, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; вільно володіє науковими термінами, уміє знаходити джерела інформації, аналізувати їх та застосовувати у практичній діяльності або у науково-дослідній роботі; здатний за допомогою викладача підготувати виступ для студентської наукової конференції, визначити програму своєї пізнавальної діяльності.	зараховано	відмінно
82-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних умовах, може робити аргументовані висновки, практично оцінювати окремі нові факти, явища, процеси. Вирішує творчі завдання, здатен сприймати іншу позицію, як альтернативу, знає суміжні дисципліни, в навчанні користується додатковими джерелами інформації. Відповідь його повна, логічна і обґрунтована.		добре
74-81	C	ДОБРЕ – здобувач освіти володіє достатньо повними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних умовах; розуміє основоположні теорії і факти, логічно		

		висвітлює причинно- наслідкові зв'язки між ними; вміє аналізувати, робити висновки з технічних та економічних розрахунків, складати прості таблиці, схеми. Вміє працювати самостійно, підготувати реферат і захищати його положення. Відповідь його повна, логічна, але з деякими неточностями.		
64-73	D	ЗАДОВІЛЬНО – здобувач освіти розуміє суть дисципліни, виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; може поверхово аналізувати події, ситуації, робити певні висновки, самостійно відтворити більшу частину матеріалу. Відповідь може бути правильна, але недостатньо осмислена.		
60-63	E	ЗАДОВІЛЬНО (ДОСТАТНЬО) – здобувач освіти має початковий рівень знань, володіє необхідними уміннями та навичками для вирішення стандартних завдань; виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; здатний з помилками дати визначення понять та категорій, що вивчаються; може самостійно оволодівати частиною навчального матеріалу, але висновки робить нелогічні, непослідовні.		задовільно
35-59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – з можливістю складання іспиту: здобувач освіти мало усвідомлює мету навчально- пізнавальної діяльності; слабо орієнтується в поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; робить спробу розповісти суть заданого, але відповідає лише за допомогою викладача на рівні "так" чи "ні"; однак може самостійно знайти в підручнику відповідь.	не зараховано з можливістю повторного складання	незадовільно
0-34	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – з обов'язковим повторним курсом: здобувач освіти не володіє необхідними знаннями, уміннями, навичками та науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури.	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

7 СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 (остання зміна 23.09.2010).
2. НАПБ А.01.001-2014. Правила пожежної безпеки в Україні. Вид. офіц.. Київ: Міністерство внутрішніх справ (МВС). Наказ від 30.12.2014 № 1417.
3. Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці.

Постанова КМУ від 01 серпня 1992 р. № 442 (Із змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 5 жовтня 2016 року N 741).

4. Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу Наказ МОЗ України від 08.04.2014 № 248.

5. ДНАОП 0.00-4.15-98. Положення про розробку інструкцій з охорони праці. Вид. офіц.. Київ : Держнагляд охорони праці, наказ від 29.01.1998 № 9 (Із змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства соціальної політики України від 30 березня 2017 року N 526)

6. НПАОП 0.00-4.12-05 Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці затверджене наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 № 15 (остання зміна 30.01.2017)

7. Типове положення про службу охорони праці від 15.11.2004 (остання зміна 02.10.2007).

8. Про використання ядерної енергії та радіаційної безпеки. Закон України від 08.02.1995 (остання зміна 16 листопада 2022 року № 2762-IX).

9. НПАОП 0.00-4.01-08. Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту. Державний комітет України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду Наказ від 24.03.2008 № 53

10. Порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій. Вид. офіц. Київ : Наказ Міністерства охорони здоров'я від 21.05.2007 № 246.

11. НПАОП 0.00-7.15-18. Вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями. Наказ Міністерства соціальної політики України від 14.02.2018 № 207.

12. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці : підручник. Львів: УАД, 2006. 336 с

13. Геврик С.О., Сомар Г.В., Пешко Л.П. Техніка безпеки : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Ельга, 2006. 316 с.

14. Пістун І.П. Охорона праці (практикум): навч. посіб. Львів: Тріада плюс, 2011. 436 с.